

Забіла Віктор Миколайович

Видатний український поет-романтик

Життя поета

- Віктор Миколайович Забіла був нащадком давнього козацько-старшинського роду, з часом збіднілого. Народився поет на хуторі Кукуріківщина (тепер – с. Забілівщина Борзнянського району) на Чернігівщині.
- У 1822-1825 роках навчався в Ніжинській гімназії вищих наук князя Безбородька (що її пройшло свого часу чимало українських і російських літераторів, серед них М. Гоголь, Н. Кукольник, О. Афанасьєв-Чужбинський, Л.Глібов, М. Гербель та інші). Потім до 1834 року служив у війську. Вийшовши у відставку в чині поручика, майже все життя мешкав на своєму хуторі, останні роки – у сестри в Борзні, де й помер у листопаді 1869 р.
- Поетичну творчість В. Забіла розпочав, найімовірніше, в другій половині 30-х років. Уже 1838 р. російський композитор М. Глінка, здійснюючи поїздку Україною з метою набору співаків до придворної капели й гостюючи в маєтку В. Тарновського (у Качанівці) та познайомившись там із Забілою, поклав на музику два його вірші – «Не щечечи, соловейку» та «Гуде вітер вельми в полі».
- Значна частина поетичних творів Забіли групується навколо любовної драми, яку пережив поет і якій судилося стати, можливо, чи не найголовнішою подією його життя, в усякому разі – його творчості.
- З певних джерел відомо, що жінка, яку кохав Забіла, вийшла заміж за іншого десь у 1835 чи 1836 році. Це й дає підстави відповідно встановити – певна річ, приблизне – датування чималого масиву ліричних звірень поета. Їхня зміст і чимала сукупність справді наштотують на думку, що вони є своєрідним супроводом усїєї любовної пригоди: від обнадійливого початку із сподіванками на щасливе подружнє життя і до трагічного фіналу. Звідси висновок, що переважна частина всіх відомих на сьогодні віршів Забіли була написана в другій половині й наприкінці 30-х років; очевидно, ряд творів написано пізніше (серед них ті, в яких згадка поета про свою нещасливу пригоду уже втрачає враження щойно пережитого та набирає рис мелахнолійного осмислення всього, що сталося, із залученням тих чи тих паралелей та потягом до світопереживальних узагальнень).

Дебют та перші твори

- Дебют поета відбувся 1841 р в альманасі «Ластівка», де надруковано три його вірші – «Голуб», «Пісня» та «Повіяли вітри буйні...». Два вірші – «До батька» та «Не щечечи, соловейку» – надруковано далеко пізніше, 1857 р. у «Черниговских губернских ведомостях».
- Віршові твори Забіли, починаючи з 40-х років, а можливо й раніше, користувались великою популярністю у місцевої освіченої публіки, побутували в багатьох рукописах і копіях, які лягли пізніше в основу посмертного видання збірок – «Співи крізь сльози» (Львів, 1906; збірка спочатку публікувалась у «Літературно-науковому вістнику») та виданні «Твори Віктора Забіли». У 1936 р. виявлено друковану збірку поезій Забіли (без титульної сторінки й вихідних даних), доти невідому й незареєстровану в жодному бібліографічному покажчику. Час появи друком цієї збірки, що включала 19 поетичних творів, віднесено Є. Кирилюком до початку 40-х років XIX ст.
- Реальний прототип жіночого образу, що стоїть у центрі лірики Забіли, – Любов Білозерська, сестра В. Білозерського та О. Білозерської (виступала в літературі під псевдонімом Ганна Барвінок).
- Дружні взаємини пов'язували В. Забілу з Т. Шевченком; поети познайомились у травні 1843 р. в Качанівці (зустрічалися також 1846 та 1847 рр.).

Сенс його віршів

- У поетичних творах Забіли йдеться безпосередньо про внутрішній світ поета. Очевидно, тільки окремі зразки народної пісенності, а ще більше – інтуїтивне відчуття нового творчого стилю могли підказати хутірському поетові, що предметом лірики цілком може стати його власне переживання – нещаслива любов.
- Вірші поета, тематично об'єднані навколо цієї події, становлять більшість у його доробку, хоч і не творять чогось на взірець поетичного циклу. Крім того, викладаючи в тому чи тому вірші нібито головну тему своєї лірики, Забіла водночас зачіпає велику кількість інших мотивів, образів, які іноді мають дуже опосередкований і віддалений стосунок до теми.
- У своїх творах поет зупиняється на безпосередньо-переживальних афектах, які ще не дістають у нього філософсько-світоглядного осмислення як певна проблема (наприклад, страждання), за ними ще не стоїть дослідження психології жіночого єства. З віршів не проглядає картина самих стосунків героя й жінки, характер її не окреслено; надто невиразні натяки на психологічні колізії, що супроводжують розрив. Усю драму представлено тільки з боку героя-автора; виражено лише його імпульсивні сподівання, сумніви, а далі й розумінн, що той образ щастя, який він собі вимріяв, для нього недосяжний. Вираження відтінків почуття в Забіли непослідовні, розкидані практично по всіх творах. Відсутність хронології в композиції збірки поєднується з часовою невизначеністю поетового переживання (тут більше елементів міфологізму, ніж психологічно-аналітичного трактування теми). Автор, отже, не заглиблюється в інтроспекцію, – шлях художньої донеслості в нього інший і досить оригінальний: поет у викладі назбирує зовнішні паралелі, зовнішні предметно-чуттєві асоціації, прагнучи так чи так пов'язати їх з метою глибшого й переконливішого вираження свого почуття.

Висновок

- Поезія Віктора Забіли є тим явищем, яке на тлі поетичної творчості багатьох інших авторів найбільш промовисто засвідчує феномен стихійної активізації художнього мислення в Україні першої половини ХІХ ст. на його «серединному» рівні. Ідеться про активізацію, що включала в себе як увагу до такого ж рівня тривалої поетичної традиції (анонімних і напіванонімних поетів-елегиків, творців книжної й фольклорної лірики) так і тяжіння до новочасної трансформації художнього мислення, набуття ним істотних нових рис – насамперед індивідуалізації почуття й роздуму, за всієї, притаманної зазначеному «серединному» рівню, безпосередності їх вираження.

Вірші В.М.Забіли

Нащо, тату, ти покинув..."

Нащо, тату, ти покинув
Мене сиротою?
Чому мене не взяв малим
В могилу з собою?
І я б вічним сном у землі
Спав, а не журився б;
Не знав би я у світі горя,
Світом не нудився б.
Як несли тебе ховати,
Тоді був дитина
І не думав, що я в світі
Бідна сиротина.
Не вмів тоді, нещасливий,
І слова сказати
І не знав, що батька
несуть
В землю заривати.
Може, іще забавлявся,
Як попи співали,
Годок мені був од роду,
Як тебе ховали...

"Повз двір, де мила живе"

Повз двір, де мила живе,
Я проїхав двічі,
Да не бачив голубоньки
Ні разу і в вічі.
Затьохкало серце в мене,
Як з двором зрівнявся.
Дуже бачиться хотілось,
І кінь зупинявся.
Да не рано було уже,
Як я мимо їхав,
Оглядався назад довго,
Неначе хто кликав.
Дак сам собі і подумав:
Чи й ти так скучаєш?!
Коли вірно мене любиш,
То й бачить бажаєш.
Ой як вірно мене любиш,
Будем жись з тобою
Цілий вік, моє серденько,
Як риба з водою.

"Туга серця"

Літа мої молодії,
Вам вже не вертаться;
Душі мої прийшла пора
Сльозами обливаться.
Серцю мойму як хотілось,
Так не удалося:
Схаменулось, стрепенулось,
Кров'ю запеклося.
Одно мені тепер в світі
Тільки вже зісталось,
Щоб скоріше серце моє
З світом розпрощалось.
Кохав дуже я дівчину,
Як росу травиця,
Як голубку голуб сизий
І як волю птиця.
Гарно пташечка співає,
Як живе на волі,
Гірко живе той у світі,
Хто не має долі.
Доле, доле, скажи мені,
Де тебе шукати?
Оглянься хоч раз на мене,
Як на сина мати.
Пригорни мене до себе,
Пожалуй на старість,
Щоб пізнала душа моя,
Що то в світі радість.